

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. II. In quem sententia ferenda?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ximus n. 2552. ex jure civili, de sententia ferenda à Judice sedente, & legenda ex libello, seu scripto, etiam exigi de jure canonico c. fin. h. t. in 6. Nam in hoc c. Bonifacius VIII. ita loquitur: *etsi sententia definitiva* (postquam scripta fuerit) *debeat à Judice, non ab alio de scripti recitatione proferri* (aliàs nec nomen sententiæ mereatur habere: nec ab ea sit appellare necesse) Episcopo tamen (quem propter dignitatis prærogativam, ampliori convenit honore refulgere) sententiam ab eo ferendam licebit (ad instar illustrium personarum) per alium recitare. *Sententia, quam scriptam edi à Judice litigatoribus, non recitari, vel quam ab ipso stando non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti.*

2562. Ex hoc textu colligitur, quòd ponat tres casus nullitatis sententiæ; & à primo unum casum excipiat, ut notat Joannes Andreas ibid; primus est, quòd sententia ferenda sit ab ipso Judice, & non ab alio (nisi sit Episcopus) 2. quòd ex scripto recitanda; 3. quòd sedendo, non stando, vel deambulando; id, quòd etiam, *saltem quoad scriptum*, observandum est in judicio causarum matrimonialium, beneficalium, & aliarum, quamvis juxta Clement. 2. de Judicijs, de plano, & summarie expediri possint. Ratio hujus sumitur ex Clement. *Sape 2. de Verb. signif. ibi: sententiam verò definitivam (citatis ad id, licet non peremptorie partibus) in scriptis, & (prout magis sibi placuerit) stans, vel sedens proferat*: etiam (si ei videbitur) conclusionem non factam, prout ex petitione, & probatione, & aliis actibus in causa fuerit faciendum. Quæ omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel aliàs procedi potest simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura judicii, volumus observari. Si tamen in præmissis casibus solemnis ordo judiciarius in toto, vel in parte, non contraducentibus partibus, observetur, non erit processus propter hoc irritus, nec etiam irritandus.

2563. Cæterum à dictis excipe 1. causas leviores, per Authent. *Nisi breves C. de sent.* seu laudo Arbitri; sententiam interlocutoriam, quæ fieri potest verbo, vel scripto, c. fin. h. t. in 6. & L. 3. C. de sent. ex periculo recitand: Notario tamen eam

in scriptum redigente, per c. *quoniam 1. t. de probat.* 3. causas notorias; nam hæc solemnitates non exigunt; c. *ad nostram.* 20. *de jurejurand.* 4. sententias summi Principis L. *digna.* 4. C. *h. t.* vel prolatam à personis illustribus, ut constat ex dict. c. *fin. de quo supr.* 5. nisi alicubi sit rationalis usus in contrarium;

Not. 3. ad sententiæ qualitatem etiam exigi, ne proferatur *die feriato c. 1. de ferijs;* & L. *fin. C. eod.* 2. ut fiat tempore, pro quo partes citatæ sunt, nam in alio, ferretur partibus non citatis argumento, L. *aut qui aliter 35. & L. ult. §. fin. ff. quod vi, aut clam.* 3. ne fiat *nocte*, sed de die, c. *consuluit 24. de Offic. Judicis delegat.* in quibus tamen attendi debet consuetudo loci, legitime inducta.

§. II.

In quem sententia ferenda?

DE hoc agitur in c. *Querelam 24. §.* *Not. igitur de elect. V. Oeconomi.* Nam, cum G. Cardinalis S. Vitalis, & Gubernator Ecclesiæ S. Agathæ & Clerici hujus, Presbyterum Ecclesiæ S. Salvatoris (pleno jure ad Ecclesiam S. Agathæ pertinentis) agente suo Oeconomo peterent removeri; ipse verò Presbyter negaret dictam Ecclesiam ad illam S. Agathæ ullo jure pertinere, asserens se per electionem populi, ad quem ex antiquo pertinet electio, à Cardinali S. Susannæ canonicè fuisse institutum; Pontifex Clericis Ecclesiæ S. Agathæ rescriptit: Nos rationibus utriusque partis auditis, dictum P. ab impetitione œconomi vestri, super electione, ac institutione, de se facta in Ecclesia S. Salvatoris, absolvimus, & super his præfato œconomo silentium duximus imponendum, *cum nobis constiterit, quòd populus in quasi possessionem præsentandi Clericum, existeret, quando ipsum Presbyterum ad illam elegit, & Ecclesia eadem spectat ad titulum Sanctæ Susannæ in spiritualibus pleno jure, salvâ quæstione super jure patronatus inter Ecclesiam vestram, & populum sæpe dictæ Ecclesiæ sancti Salvatoris; ubi glossa citata ait: verba sententiæ concipienda esse in personam Procuratoris, non principaus agentis civiliter in judicio,* non

non per se ipsum, sed per Procuratorem.

2566. Hoc observandum esse, spectato jure civili, constat ex L. *Non videtur*. 1. C. de *sentent.* & interlocutionibus ibi: non videtur nobis rationem habere sententia decessoris tui: qui, cum cognovisset inter *petitorem*, & *Procuratorem*, non *Procuratorem*, sed *ipsam Dominam* litis condemnavit, cujus persona in iudicio non fuit. Potes igitur, ut re integra, de causa cognoscere; ex quo apparet, hoc non observato, induci sententiae nullitatem, ut notat ibid glossa lit. B. dicens: sententia nulla est, *si litigante Procuratore*, sententia in personam domini concipitur. Cur? quia *Procurator* sive ab initio litem exercuit, sive lite composita, sententia dammandus est, L. 31. in fin. ff. de negot. L. 20. ff. iudicat. solvi. L. inter 8. in fin. ff. de in integr. restit. L. 42. §. 6. ff. de Procur.

2567. Verum, hoc ipsum plures habet limitationes, ut notat glossa in cit. L. 1. ut non procedat. 1. si principalis litem contestatus est, relicto deinde Procuratore; sic gloss. ibi. V. non fuit 2. si agatur iudicio solum Summario, & de plano, ubi non attenduntur ejusmodi solennitates iudicij ordinatij; 3. si quis agat loco ejus, qui per se ipsum comparere non potest in iudicio, ut est Ecclesia, vel Communitas agens per Syndicum; ut colligitur exc. Licet 9. de probat. ubi Pontifex, contra faventinos sententiam tulit, licet illi in iudicio contra Ecclesiam Ravennatensis Procuratorem per Syndicum egissent. Bartol. in dict. L. 1. n. 13. 4. si Tutor pro pupillo, vel Curator pro minore agat L. *Eum, qui*. §. item, *si mihi*. ff. de constitut. pecun. §. si quis per Procuratorem agat in causa criminali se defendendo; nam poena statui debet in principalem L. ult. C. de Injuris. 6. quando agitur per Procuratorem in causa Matrimoniali v. g. praestanda cohabitatio Conjugi; nam tali casu sententia ferri non potest in Procuratorem.

2568. Jam vero spectato jure canonico, recte notat Layman in dict. c. *querelam*. n. 5. quod etsi quis non per se ipsum, sed per Procuratorem, in iudicio agat, sententia in Procuratorem fieri possit; & si agatur civiliter, etiam *debeat*, exceptis quibusdam casibus: hoc tamen in foro Ecclesiastico minus attendatur, in eoque rata sit
Tom. II.

sententia; sive ea in Procuratorem, sive in Principalem feratur. Ratio 1. partis est; quia si cum Procuratore lis contestata est, cum ipso tunc quasi contractum est. Unde, sicut in contractibus actiones, & obligationes, Procurator sibi acquirere censetur, quas deinde mandanti, seu principali cedere debet, L. *multum interest*, 6. jun. Gloss. V. *poies*, & seq. C. si quis alteri vel sibi; (dummodo sit verus Procurator, & non tantum nuntius, qui habeat se ut merum instrumentum mittentis cit. L. *multum*) ita etiam se res habet in quasi contractu per iudicalem litem contestationem.

Ratio secundi est, quia in foro Ecclesiastico non attenduntur illae subtilitates, inventae à juris Consultis ethnicis; cum ipse dominus revera per Procuratorem sit principaliter contrahens in negotiis, & in iudicio litem cum Adversario contestatur; sic Molina de *Justit.* tom. 2. D. 551. gloss. fin. in cit. c. Licet & in c. *suscitata*. 6. de in integr. restitui. V. *Monasterium*. Quo etiam fit, quod executio sententiae (v. g. solutionis debitae exactio) fieri solet in bonis domini mandantis: atque vice versa, si in iudicio vincat Procurator, ipsi mandanti, seu principali, non Procuratori, solutio fieri debeat; praeterquam, si etiam ad recipiendam solutionem mandatum habeat, L. *hoc jure* 86. ff. de solut.

§. III.

De sententia ferenda super interesse victoris.

2569. Ante resolut. suppon. *interesse* definitur, esse id, quod nobis, facto alieno, abest, quodque lucrari potuimus. Quamvis autem quandoque significet unam cum re, principaliter petita, etiam damna annexa; frequentius tamen usurpatur pro solo damno, seu utilitate distincta ab eo, quod principaliter petatum est; sic Perey-
ra in Elucidario n. 889. dicens: *damnum emergens*. & *lucrum cessans*: (ut inquit Less. l. 2. c. 20. dub. 10. init.) communiter vocari *interesse*. Est autem *interesse* apud Juristas *damnum emergens*, vel *lucrum cessans* super eo, quod dati, vel fieri omissum est, v. g. in Papia dari mihi pecu-